

T á j é k o z t a t ó
a Millenniumi Országjáró országos programajánló és kulturális magazin
postázásával összefüggő adatkezelésekkel kapcsolatos
adatvédelmi biztos eljárásról

I. Az ügy előzményei

Az adatvédelmi biztoshoz május 24-étől érkeztek olyan írásos beadványok és telefonos kérdések, amelyekben az állampolgárok - a nevükre és címükre postán érkezett Millenniumi Országjáró országos programajánló és kulturális magazin (továbbiakban: Országjáró) kapcsán - az után érdeklődtek, hogy az Országjáró kiadója, a Miniszterelnöki Hivatal Országimázs Központja hogyan jutott név- és lakcímadatukhoz, illetve adataikat jogszerűen használta-e fel. Többen arra is választ vártak, hogy miképpen kerülhetik el a kiadvány jövőbeli névre szóló postázását. Egyesek azt kifogásolták, hogy a magazin postázásáról úgy mondhatnak le, ha - nevük és címük feltüntetésével - nyílt levelezőlapon, egy ismeretlen postafiókra "lemondó nyilatkozat"-ot küldenek.

II. Az adatvédelmi biztos jogi álláspontja

A beadványok alapján az adatvédelmi biztos vizsgálatot folytatott annak megállapítására, hogy az Országjáró postázásában közreműködő szervezetek - a személyes adatok kezelése során - a hatályos jogszabályok előírásainak megfelelően végezték-e tevékenységüket. A vizsgálat megállapításait ajánlásban rögzítette.

A vizsgált ügyben egyrészt három és fél millió polgár név- és lakcímadatának, másrészt néhány száz polgár - a magazin jövőbeli postázását lemondó szándékát jelző - adatának gyűjtésére, tárolására, továbbítására, feldolgozására és törlésére került sor. A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) értelmező rendelkezése szerint a BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal (a továbbiakban: Központi Hivatal) és az Országimázs Központ adatkezelőként, míg a Posta adatfeldolgozóként vett részt az Országjáró - polgárok meghatározott köréhez történő - eljuttatásában.

Az adatvédelmi biztos megállapította, hogy a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.) előírásai feljogosítják a Központi Hivalt arra, hogy jogi személy kérelmére - jogának vagy jogos érdekének érvényesítése érdekében - a törvényben meghatározott feltételekkel és korlátok között, a felhasználás céljának és jogalapjának igazolása esetén név- és lakcímadatokat szolgáltatson. A Miniszterelnöki Hivatal, illetve annak szervezeti egységeként működő Országimázs Központ számára viszont sem a - nyilvántartási szervezethez benyújtott - kérelemben hivatkozott, sem más jogszabály nem ír elő olyan feladatot, például tájékoztatási tevékenységet, amelyhez magyar állampolgárok adatait tartalmazó adatbázisra van szükség.

A biztos úgy ítélte meg, hogy a vonatkozó törvényi előírások alapján a Központi Hivatalnak a kérelem teljesítését meg kellett volna tagadnia. Elsősorban azért, mert a kérelemben megjelölt

cél a kérelmező jogát, illetve jogos érdekét nem érinti, illetve az adattal érintett polgár személyiségi jogát sérti. A kérelemben nem jelöltek meg olyan jogalapot, amely bizonyítja azt a - felhasználási célnak alapot adó - kapcsolatot, amely az Országimázs Központ és az érintett polgárok között fennáll, vagy fennállt. A kérelem teljesítését azért is meg kellett volna tagadni, mert az Országimázs Központnak nincs törvényi felhatalmazása arra, hogy polgárok név- és lakcímadatait kezelje. A kérelemben hivatkozott, a magyar állampolgárok millióit érintő "tájékoztatási tevékenység"-gel összefüggésben személyes adatok kezelésére törvény egyetlen állami szervezetnek sem ad konkrét felhatalmazást.

Az Avtv. szabályai szerint személyes adat csak akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény előírja. Az Nytv.-ben pedig meghatározott adatfajtára és adatkezelőre együttesen kell megállapítani a személyes adatok kezelésének lehetőségét. További fontos követelmény, hogy csak olyan személyes adatot lehet törvényben meghatározott célból - a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig - kezelni, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas.

III. Az adatvédelmi biztos ajánlása

2001. június 26-án kézbesítették a belügyminiszternek, a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszternek, valamint a BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal vezetőjének az adatvédelmi biztos ajánlását:

"Figyelemmel arra, hogy a Millenniumi Országjáró országos programajánló és kulturális magazin postázásával összefüggő adatkezelések során sérült a polgárok személyes adatainak védelméhez fűződő joga, a további és jövőbeli jogsértések elkerülése érdekében az alábbi ajánlást teszem:

1. Felszólítom a BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal vezetőjét, hogy a szervezet rendeltetésszerű működésével biztosítsa az alkotmányos alapjogok védelmét. Az adatszolgáltatási kérelmek elbírálásakor körültekintően járjanak el, vegyék figyelembe, hogy - a felhasználás céljának és jogalapjának igazolása esetén is - állami szerveknek csak olyan feladat ellátásához adható ki személyes adat, amely jogszabályban pontosan meg van határozva, de akkor is csak abban az esetben, ha az igényelt adatok kezelésére a kérelmező szervezetet - adatfajtákat és az adatkezelőt is nevesítő - törvény jogosítja fel.

2. Felkérem a belügyminisztert, és a Miniszterelnöki Hivatal vezető minisztert, hogy:

- a Millenniumi Országjáró postázásával összefüggő jogellenes adatkezelésekkel kapcsolatban folytassanak vizsgálatot a fegyelmi, vagy egyéb felelősség megállapítására;
- gondoskodjanak a lemondó nyilatkozatok, illetve az azokról készült adatállományok megsemmisítéséről.

3. Felkérem a Miniszterelnöki Hivatal vezető minisztert, hogy a jövőben a közérdekű információk terjesztésére olyan megoldást válasszon, amely garantálja a személyes adatok védelméhez fűződő alkotmányos alapjog maradéktalan érvényesülését. A jelenlegi jogi szabályozás szerint állami szervek tájékoztató anyagokat névre szólóan azoknak küldhetnek, akik azt - nevük és lakcímük megadásával - kérik. Ugyanakkor a név- és lakcím nélküli terjesztés az információs önrendelkezési jogot nem sérti.

4. Felhívom az állampolgárok figyelmét arra, hogy - személyesen vagy meghatalmazott képviselőjük útján, továbbá ajánlott levélben a lakó- vagy tartózkodási hely szerint illetékes helyi nyilvántartási szervnél (a jegyzőnél), vagy a BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó

és Választási Hivatalánál előterjesztett - korlátozó nyilatkozattal jogosult megtiltani a róla nyilvántartott adatok kiadását. Ezzel a nyilatkozattal megakadályozható, hogy személyes adataikat kutatás vagy közvetlen üzletszerzés céljából továbbítsák, illetve törvényben fel nem jogosított szervek és személyek felhasználhassák."

IV. A megszólított szervek válaszai

Az adatvédelmi biztos ajánlására, illetve az ajánlás azon pontjaira, amelyekben az adatkezelők, vagy felügyeleti szerveik intézkedés megtételére lettek felszólítva, illetve felkérve, az érintettek az alábbiak szerint reagáltak:

1/ A BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal vezetője - július 16-án kelt és kézbesített - levelében leszögezte, hogy "a Központ Hivatal az adatigénylés elbírálása, illetőleg az adatszolgáltatás biztosítása során a hatályos jogszabályokat megtartotta, az adatok átadásával a polgárok alkotmányos alapjogát nem sértette."

E véleményét azzal támasztotta alá, hogy:

- az Nytv.) 19. § (1) bekezdés a) pontja értelmében "a polgár név- és lakcímadatát bármely ... jogi személy ... jogosult igényelni - a felhasználás céljának és jogalapjának igazolása mellett - jogának, vagy jogos érdekének érvényesítése érdekében";
- bár a hatályos jogszabályok azt nem határozzák meg teljes körűen, hogy "mely eset(ek)ben alapozza meg a kérelmező joga, vagy jogos érdeke az adatszolgáltatási kérelmet", és a "különböző szervezetek feladatait, illetőleg jogállását megállapító ... törvények általában kellő részletességgel szabályozzák az érintett szervezet adatkezelési jogosultságát", továbbá "az Nytv. nem definiálja, hogy mely jogok érvényesítése céljából biztosítható adatszolgáltatás", "azonban, ha valamely ... jogi személy, ... jogi helyzetét, jogszabályban megállapított feladatait érinti az adatszolgáltatási igény, a jogos érdek nem vitatható";
- az Országigazgató Központ "jogos érdeken alapuló adatszolgáltatási igényét a Miniszterelnöki Hivatalról szóló 137/1998. (VIII. 18.) Korm. rendelet 5. és 11. §-ában [ld. később] konkrétan megfogalmazott feladatok - álláspontunk szerint - megalapozzák";
- az idézett kormányrendelet "1. §-ában [ld. később] foglaltakra figyelemmel, illetőleg arra, hogy a polgár és az államigazgatás szervezeti rendszerében a miniszterelnök munkaszervezeteként működő Hivatal közötti kapcsolat nem vitatható, a jogos érdek megalapozott", így igazoltnak tekinthető az a tény, illetőleg esemény, amelynek igazolását a Nytv. végrehajtásáról szóló 146/1993. (X.26.) Korm. rendelet 25. § (1) bekezdése [ld. később] megköveteli;
- "az adatszolgáltatásról szóló engedély kizárólag ezt a jogos érdeket és célhoz kötöttséget rögzítette."

2/ A belügyminiszter - július 31-én kelt és augusztus 1-én kézbesített - levelében úgy ítélte meg, hogy a "Miniszterelnöki Hivatal nevében és képviselőjében eljáró Országigazgató Központ ... az adatkezelés célját és jogalapját megjelölve jogosan igényelt név- és lakcímadatokat a Központi Hivaltól, aki ez alapján jogosan nyújtotta a kért adatszolgáltatást. Mindezek alapján további vizsgálat elrendelése nem indokolt."

Álláspontját - az Nytv. céljának és a nyilvántartásból történő adatszolgáltatás főbb elveinek rövid ismertetése után - azzal támasztotta alá, hogy:

- a Nytv. "20. §-a értelmében a polgár név- és lakcím adatáról - függetlenül attól, hogy élt-e adatai letiltásának jogával - jogi személynek adatszolgáltatás akkor is teljesíthető, ha azt a polgárral szemben igazolt kötelezettsége teljesítése érdekében kéri";

- a Miniszterelnöki Hivatal polgárokkal szembeni kötelezettségét igazolják az alábbi jogszabályi előírások:

- Miniszterelnöki Hivatalról szóló 137/1998. (VIII. 18) Korm. rendelet 5.§ o) pontja értelmében a Hivatal "... kialakítja és összehangolja a Kormány kommunikációs stratégiáját, ellátja a miniszterelnök munkájával és a Kormány testületi működésével kapcsolatos egyéb tájékoztatási tevékenységet, felelős Magyarország külföldi országképének formálásáért";

- e kormányrendelet 11. §-a értelmében a Hivatal a "Miniszterelnökség" költségvetési fejezettel kapcsolatban "ellátja azokat a feladatokat, amelyeket jogszabályok a fejezetek irányító szervei hatáskörébe utalnak";

- a költségvetésről szóló "2000. évi CXXXIII. törvény 1. sz. melléklete a Miniszterelnökség fejezetcím alatt célleírányzatként jelöli meg az Országépítést és tájékoztatási feladatot."

Hivatkozva az adatvédelmi biztos ajánlásának azon kitételére, miszerint az Avtv.-ben foglalt rendelkezésektől csak törvényben megengedett kivételes esetben lehet eltérni, "de csak ha azt az adatfajtára és adatkezelőre együttesen lehet megállapítani" azt írja a belügyminiszter: "Véleményem szerint jelen esetet épp a törvény adja meg, amikor a 20. § [ld. később] arról rendelkezik, hogy név- és lakcímadatokat jogi személy a polgárral szemben igazolt kötelezettsége teljesítése érdekében igényelhet, ebbe beleértve, hogy természetesen adatkezelővé is válik."

3/ A Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter - július 24-iki dátumú, augusztus 29-én megküldött - válaszában kifejtette, hogy "az ajánlással kapcsolatban foglaltakkal nem értek egyet, álláspontom szerint az adatszolgáltatás és adatkezelés jogszerű volt, az állampolgárok információs önrendelkezési joga nem sérült." Álláspontját a következők szerint rögzítette:

- az adatszolgáltatásra az Nytv. 19. § (1) bekezdés a) pontja, illetőleg 20. §-a alapján, a törvény "17. § (1) bekezdése alapján benyújtott kérelem engedélyezését követően került sor";

- "a programajánló és kulturális magazinnak az állampolgárokhoz történő eljuttatása a Miniszterelnöki Hivatal közszolgálati feladata", amelyet a Hivatal munkájáról szóló 137/1998. (VIII. 18) Korm. rendelet 5.§ o) pontjában meghatározott feladatok alapozzák meg. "E feladatkörébe illeszkedik az általános tájékoztatási kötelezettség, amelynek egyik formája a közérdekű és közérdeklődésre számot tartó adatokat tartalmazó lap eljuttatása az állampolgárokhoz";

- az Országjáró postázásával összefüggő adatkezelést és adatfeldolgozást azért nem jelentették be az adatvédelmi nyilvántartásba, mert "az adatkezelés a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 30. § g) pontja [ld. később] szerint nem esik bejelentési kötelezettség alá."

Az ajánlásban megfogalmazott egyéb kérésekkel kapcsolatban azt jelezte, hogy:

- "Vétkes kötelezettségszegés hiányában nem látok indokot személyes felelősség megállapításának elrendelésére."

- "A Miniszterelnöki Hivatalhoz beérkezett lemondó nyilatkozatokat továbbítottuk a BM Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatalához."

A fentiekben ismertetett elvi álláspontjának rögzítése mellett a miniszter arról adott tájékoztatást, hogy "a felesleges feszültség elkerülése érdekében a jövőben más formában kívánjuk megoldani az Országjáró Magazin állampolgárokhoz történő eljuttatását. Nevezetesen: nem fogunk személyes adatokat igényelni, hanem az Nytv. 18. § (3)

bekezdésében foglaltak alapján az adatokat törvény alapján kezelő szerveket kérjük fel az Országjáró Magazin továbbítására."

V. Összefoglalás

Az adatvédelmi biztos ajánlását elutasító véleményekben közös elem, hogy egyrészt az Nytv. törvényi felhatalmazást biztosított az adatkezelésre, másrészt az Nytv. alapján az adatkérés és adatszolgáltatás jogszerű, mivel az adatkezelésre a kérelmező szervezet "jogának, vagy jogos érdekének érvényesítése", illetőleg "a polgárral szemben igazolt kötelezettsége teljesítése" érdekében került sor. (Nytv. 20. § "(1) A polgárnak a 17. § (2) bekezdésének a) és b) pontjában meghatározott adatairól - függetlenül attól, hogy élt-e adatai letiltásának jogával - ... jogi személynek ... adatszolgáltatás akkor teljesíthető, ... ha a kérelmező ...

b) jogi személy a polgárral szemben igazolt joga érvényesítése vagy kötelezettsége teljesítése érdekében kéri. Ez esetben is csak legfeljebb annyi adat szolgáltatatható, amennyi a felhasználás célját még kielégíti.")

Fontos érvként fogalmazódott meg az is, hogy a Millenniumi Országjáró postázásával kapcsolatos adatkezelések jogszerűségét a Miniszterelnöki Hivatalról szóló kormányrendelet is alátámasztja, mivel az olyan tájékoztatási feladatokat határoz meg a hivatal számára, amelyek egyrészt az adatigényléshez szükséges jogos érdeket megalapozzák, másrészt igazolják azt a kötelezettséget, amelyet a polgárokkal szemben teljesítenie kell a Miniszterelnöki Hivatalnak.

Az ajánlás megállapításai és az ügyben érintett szervezetek véleménye közötti eltérések jogértelmezési kérdéseket vetnek fel. A törvényi előírásokat érintő legfontosabb kérdések a következők:

- elégséges törvényi felhatalmazást nyújt-e az Nytv. ahhoz, hogy polgárok név- és lakcímadatát az ügyben érintett három szervezet kezelje, figyelemmel arra, hogy az Avtv. 1. §-a szerint az információs önrendelkezési jog csak akkor korlátozható, ha "azt törvény kifejezetten megengedi", és az "e törvény szerint megengedett kivételt csak meghatározott adatfajtára és adatkezelőre együttesen lehet megállapítani";

- miközben az Nytv. 21.-24. §-ai tételesen meghatározzák azokat az államigazgatási és igazságszolgáltatási szerveket, amelyek alkotmányon alapuló - e törvényben is említett, és a tevékenységükre vonatkozó törvényekben tételesen megfogalmazott - feladataik ellátása céljából jogosultak adatokat igényelni a nyilvántartásból, megfelel-e a törvényi követelményeknek, hogy a Miniszterelnöki Hivatal - kormányrendeletből levezetett - jogos érdeke érvényesítése érdekében az Nytv. általános felhatalmazása alapján igényelje polgárok milliós adatait;

- létezik-e a polgár és a Miniszterelnöki Hivatal között olyan tény, illetőleg esemény, amelyet a kérelmezőnek a joga vagy jogos érdeke érvényesítéséhez szükséges adat igénylésekor - az Nytv. végrehajtásáról szóló 146/1993. (X. 26.) Korm. rendelet alapján - "köteles igazolni, amely bizonyítja azt az adatfelhasználási célnak alapot adó kapcsolatot, amely az érintett polgár és közötté fennáll, vagy fennállt";

- megalapozzák-e a Miniszterelnöki Hivatal jogos érdeken alapuló adatszolgáltatási igényét, illetve az Országjáró postázásával kapcsolatos adatkezeléseket a 137/1998. (VIII.18.) Korm. rendelet - válaszlevelekben - hivatkozott alábbi előírásai:

"1. § A Miniszterelnöki Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) a miniszterelnök munkaszervezete, amely a miniszterelnök és a Kormány döntéseinek, valamint a kormányprogram célkitűzéseinek megfelelően gondoskodik a kormányzati tevékenység stratégiai irányításáról

és összhangjának biztosításáról, a döntés-előkészítésben az összkormányzati érdekek érvényesítéséről. A Hivatal egyúttal ellátja a Kormány testületi működésével kapcsolatos feladatokat."

"5. § A Hivatal a Kormány működésével kapcsolatban ... o) önálló feladatkörű politikai államtitkár útján kialakítja és összehangolja a Kormány kommunikációs stratégiáját, ellátja a kormányzóvivői feladatokkal, valamint a miniszterelnök munkájával és a Kormány testületi működésével kapcsolatos egyéb tájékoztatási tevékenységet, felelős Magyarország külföldi országképének formálásáért, az egységes kormányzati kommunikáció érdekében összehangolja a minisztériumok sajtószerveinek tevékenységét, és szakmai-módszertani segítséget nyújt részükre."

"11. § (1) A Hivatal a "Miniszterelnökség" költségvetési fejezettel kapcsolatban - kivéve a költségvetésről szóló törvényben meghatározott címeket - ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket jogszabályok a fejezetek irányító szervei hatáskörébe utalnak.";

- a Miniszterelnöki Hivatal általános tájékoztatási kötelezettsége (például "közérdekű és közérdeklődésre számot tartó adatokat tartalmazó lap eljuttatása az állampolgárokhoz") teljesíthető-e több millió polgár név- és lakcímadatának felhasználásával, figyelemmel az Avtv. 4. §-ára, miszerint "a személyes adatok védelméhez fűződő jogot és az érintett személyiségi jogait - ha törvény kivételt nem tesz - az adatkezeléshez fűződő más érdekek, ideértve a közérdekű adatok nyilvánosságát (19. §) is, nem sérthetik";

- értelmezhető-e az Avtv. 30. § g) pontja ("Nem kell bejelenteni az adatvédelmi nyilvántartásba azt az adatkezelést, amely ... g) a sajtótörvény hatálya alá tartozó társaságok és szervek olyan adatait tartalmazza, amelyek kizárólag saját tájékoztatási tevékenységüket szolgálják") úgy, hogy e rendelkezés alapján a szóban forgó adatkezeléseket, illetve adatfeldolgozást nem kell bejelenteni az adatvédelmi nyilvántartásba.

A fenti jogszabály-értelmezési kérdések megválaszolásának mikéntjétől függően adható válasz az Országjáró postázásával összefüggő két alapvető kérdésre:

- történt-e jogellenes adatkezelés, sérült-e a polgárok személyes adatának védelméhez fűződő joga, illetőleg
- a közérdekű adatok nyilvánosságához fűződő jog érvényesülését szolgálta-e a magazin postázása?

Az Alkotmánybíróság - a magyar adatvédelmi jogot megalapozó, és eljárásai során rendszeresen hivatkozott - 15/1991. (IV. 13.) AB határozat indoklásában a Központi Hivatal jogelődjének tevékenységével összefüggésben a következőket fejtette ki:

"Azonban az objektív feltételek: a szóban előterjesztett "jogos érdek", illetve bármiféle szervezet "feladatának ellátása" már maguk sem elégítik ki a személyiségi jogok védelmét, hogyan adhatnának tehát kiindulópontot az állami népszámlálási nyilvántartás számára ahhoz, hogy mérlegelje, az adat kiadása vagy felhasználása nem sérti-e az érintett személyiségi jogát. A "feladat" és a "jogos érdek" egyaránt megragadhatatlan, s nem is különböznek egymástól. Például a vállalkozások feladata (és a vállalkozó jogos érdeke) a nyereséges működés. Vajon az Állami Népszámlálási Hivatal szabadon dönti el, hogy tízezer meghatározott nemű, életkorú, adott településtípuson élő, adott végzettségű személy nevének és lakcímének kiadása ... sérti-e személyiségi jogukat?"

VI. Következtetések, az ügy lezárása

A fentiekből kitűnik, hogy olyan esetekben, amikor egy állami szervezet feladatai nincsenek a törvényben konkrétan meghatározva, akkor az általános normákat az egyes állami szervek a maguk érvrendszerében és érdekei szerint, egymástól teljesen eltérően értelmezhetik.

Az adott ügyben megfogalmazódott ellentétes álláspontokból és az ügyben szereplők által felhívott jogszabályokból az alábbi két fontos következtetés vonható le:

1. A Millenniumi Országjáró postázásával összefüggő adatkezelések több vonatkozásban nem feleltek meg a személyes adatok kezelésével kapcsolatos - és az adatvédelmi biztos korábbi joggyakorlatát megalapozó - törvényi előírásoknak.
2. A közérdekű és közérdeklődésre számot tartó adatokat tartalmazó lap állampolgárokhoz való eljuttatásához joga van a Miniszterelnöki Hivatalnak, miután az Avtv. is előírja, hogy az állami feladatot ellátó szerv "a feladatkörébe tartozó ügyekben ... köteles elősegíteni a közvélemény gyors és pontos tájékoztatását". Ezen jog gyakorlásához, illetve kötelezettség teljesítéséhez azonban - amennyiben ezt a polgárok név- és lakcímadatának felhasználásával indokolt megoldani - minden szempontból megfelelő, pontos törvényi felhatalmazás szükséges.

Mindezek alapján, és figyelemmel a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter tájékoztatására, miszerint "a jövőben más formában kívánjuk megoldani az Országjáró Magazin állampolgárokhoz történő eljuttatását. Nevezetesen: nem fogunk személyes adatokat igényelni, ...", a Millenniumi Országjáró országos programajánló és kulturális magazin postázásával összefüggő adatkezelésekkel kapcsolatos ügyet - a nyilvánosság részletes tájékoztatásával - lezárom.

B u d a p e s t, 2001. szeptember 10.

Dr. Lenkovics Barnabás
az állampolgári jogok
országgyűlési biztosa